

КОНЦЕПЦИЯ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ДИГИТАЛЕН АРХИВ НА ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ “АРХИВИ”

I. ОБХВАТ И ЦЕЛ НА ДОКУМЕНТА

Настоящият документ определя основните цели и принципи на изграждането на Дигитален архив на Държавна агенция “Архиви” и е обща основа за всички други методически документи и дейности, свързани с изграждането на Дигиталния архив на агенцията.

II. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

- II.1. Изграждането на Дигитален архив е дългосрочна стратегическа инициатива на Държавна агенция “Архиви” в рамките на политиката на агенцията за разширяване и улесняване на достъпа до съхраняваните архивни документи на нивото на съвременните изисквания.
- II.2. Изграждането на Дигиталния архив е комплекс от взаимосвързани дейности, включващи подбор на архивни документи за дигитализация, изготвяне на дигитални образи и съответните метаданни, контрол по качеството, дългосрочно съхранение и опазване, осигуряване на достъп и използване на дигиталните образи.
- II.3. Изграждането на Дигиталния архив се осъществява в пряка връзка и съгласуване с другите дейности, извършвани от Държавна агенция “Архиви”: изготвяне и усъвършенстване на научно-справочния апарат, осигуряване на достъп до архивни документи и тяхното популяризиране, съхранение и опазване на архивните документи и др.
- II.4. Дигиталният архив се изгражда в рамките на единна, централизирана провеждана концепция, основана на прилагането на унифицирани изисквания и принципи, съобразени със съвременните изисквания и най-добрите практики в областта на дигитализацията на архивни документи.
- II.5. Обект на дигитализация за Дигиталния архив са архивни документи, съхранявани в структурните звена на Държавна агенция “Архиви”.
- II.6. При извънредни случаи, обект на дигитализация за Дигиталния архив могат да бъдат и документи, съхранявани от други физически и юридически лица и

отговарящи на критериите. Дигитализирането на такива документи и включването на изготвените дигитални обекти в базата на Дигиталния архив става със специално разрешение на ръководството на Държавна агенция “Архиви”.

- II.7. Дейностите по подбор, сканиране, обработка, контрол на качеството, корекции, съхранение и опазване, използване и разпространение на дигиталните образи се регламентират с отделни документи.
- II.8. Дигиталният архив включва централно администрирана база от дигитални образи на архивни документи, свързаните с тях метаданни и при възможност – текстови транскрипции на документите в електронен формат.
- II.9. Основните елементи на Дигиталния архив са дигиталните обекти. Дигиталните обекти представят архивните документи в тяхната цялост и включват всички файлове с дигитални образи, представящи техните съставни части. На всеки дигитален обект съответства запис с метаданни, включващ и архивното описание.
- II.10. Дигиталните обекти и метаданните се изготвят от служители в структурните звена на Държавна агенция “Архиви”.
- II.11. В някои случаи, в рамките на съвместни проекти, договори и др., дигитални обекти за Дигиталния архив на Държавна агенция “Архиви” могат да се изготвят и от лица, дружества и организации извън системата на Държавна агенция “Архиви”. В тези случаи, метаданните в частта им за архивно описание се изготвят от архива, който съхранява документите.
- II.12. Всички дигитални обекти, предназначени за Дигиталния архив на Държавна агенция “Архиви”, независимо от това дали са изготвени в структурните звена на Държавна агенция “Архиви” или от лица, дружества и организации извън системата на агенцията, се изготвят в съответствие с всички документи, регламентиращи дейностите за изграждане на Дигиталния архив на агенцията.
- II.13. Контролът по качеството, предписанията за корекции на дигиталните обекти и метаданните за тях, общото ръководство, координация и контрол на дейностите по дигитализация, методическата помощ на служителите, изготвящи дигитални обекти, включването на дигиталните обекти в базата на Дигиталния архив, тяхното съхранение и опазване, развитието на методическата основа се осъществява на централно ниво, от служители на централната администрация на агенцията.

II.14. Дигиталните обекти се изготвят в две версии: мастер и производни.

II.14.1. Дигиталните мастер обекти се изготвят с високо качество като източници на производни обекти за различни настоящи и бъдещи потребителски нужди. Всички дигитални мастер обекти подлежат на проверка на качеството на централно ниво преди да бъдат включени в базата на Дигиталния архив. Обхватът, структурата и характеристиките на дигиталните мастер обекти, както и принципите за тяхното изготвяне, проверка, корекции, съхранение и използване се регламентират с отделни документи.

II.14.2. Производните дигитални обекти се изготвят при необходимост от дигиталните мастер обекти като техни заместители за конкретни цели на използването и разпространението.

II.15. Дигиталните обекти, включени в Дигиталния архив, не са застрахователни копия на архивните документи и не могат да изпълняват функцията на техни заместители в случай на унищожаване или загуба.

II.16. Дигиталният архив не замества застрахователния фонд от микрофилми.

II.17. Процесите по изграждане, управление, контрол на качеството, съхранение, опазване и използване на Дигиталния архив, както и достъпът до дигитални образи и контролът върху него, се осъществяват чрез специално разработен софтуер, който е част от Информационната система на държавните архиви.

II.18. Други проекти и дейности, свързани с дигитализация на архивни документи и използване на дигитални образи, се съгласуват с настоящата концепция и с другите документи, регламентиращи изграждането на Дигиталния архив.

III. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ДИГИТАЛНИЯ АРХИВ

Основните цели на Дигиталния архив са:

III.1. Улесняване на достъпа на потребителите на архивна информация до дигитални копия на архивни документи от Националния архивен фонд чрез Интернет.

III.2. Разширяване на кръга от потребители на архивна информация.

III.3. Разширяване на кръга и повишаване на качеството на услугите, предоставяни от Държавна агенция “Архиви”.

- III.4. Подобряване на опазването на оригиналните архивни документи чрез намаляване на използването им за сметка на висококачествени дигитални заместители.
- III.5. Създаване на нови възможности за извличане на информация и добавяне на стойност чрез индексирание, развитие на алгоритми за търсене и др.
- III.6. Осигуряване на възможности за участие на Държавна агенция “Архиви” в национални и международни проекти, свързани с онлайн достъп до архивни документи като: Archives Portal Europe, Europeana, World Digital Library и др.

IV. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ПРИ ИЗГРАЖДАНЕ НА ДИГИТАЛНИЯ АРХИВ

При изграждане на Дигиталния архив се спазват следните основни принципи:

- IV.1. Гарантиране на сигурността и физическото състояние на архивните документи във всички етапи и дейности по тяхната дигитализация.
- IV.2. Реставриране на повредени документи или документи в застрашено физическо състояние преди тяхната дигитализация.
- IV.3. Изготвяне на дигитални мастер обекти с максималното възможно качество, което да гарантира използването им при максимално широк кръг потребителски нужди при минимална необходимост от повторно сканиране на един дигитализиран източник.
- IV.4. Максимално възможна достоверност – максимално приближаване до особеностите на дигитализирания източник като уникален физически обект.
- IV.5. Неутралност на дигиталните мастер обекти спрямо конкретни цели на използването.
- IV.6. Дигитализиране само на научно-технически обработени документи при дигитализация на архивни документи, съхранявани в структурните звена на Държавна агенция “Архиви”.
- IV.7. Прецизен подбор на архивни документи за дигитализация, основан на общи принципи, критерии и приоритети.
- IV.8. Спазване на действащото законодателство в областта на достъпа и използването на архивни документи и техни копия.

Изготвил:

Н. Марков